

disappeared. Presumably the nestlings had been taken by some animal of prey, whereupon the parents had left the place. Near a small lake in the wood about 800 m from the breeding site a single Green Sandpiper was met with; it flew away uttering its usual cry of alarm. Presumably it was the male of the breeding pair.

Den Lille Fluesnapper (*Siphia p. parva* BECHSTEIN) som trækgæst i Skandinavien.

Af NIELS HESSELBJERG CHRISTENSEN.

(With a Summary in English: The Red-breasted Flycatcher (*Siphia p. parva* Bechst.) as Passage-migrant in Scandinavia.)

På en ekskursion til sydvestpynten på Amager den 3. oktober 1951 fik jeg lejlighed til at iagttage en Lille Fluesnapper, der opholdt sig i de nederste grene af et hegn ude ved stranden ca. 100 m nord for restaurationen. Jeg havde den i den finest mulige belysning og kunne i en afstand af 6-8 m studere den nøje i kikkerten en halv times tid. Fuglen lignede i form og farve en hun af Broget Fluesnapper, men manglede de hvide vingepletter og var ikke større end en Løvsanger. Det var imidlertid først, da den i et typisk fluesnappersving i luften vendte oversiden af den udbredte hale imod mig, at jeg blev sikker på, at det var en Lille Fluesnapper, jeg havde for mig. De hvide halefelter fik jeg på denne måde flere gange at se, men endnu oftere lod den sin stemme høre, en svag, smæk-kende lyd, der tit gik over i en fin snerren mindende om Misteldroskens blot langt svagere. Nogen antydning af hageplet kunne jeg trods den udmærkede belysning ikke se.

Der er i de sidste 150 år blevet set 30-40 individer af denne art her i landet. Samtlige forekomster i Skandinavien til 1943 findes i en afhandling af G. OTTERLIND (1944).

Ifølge GROTE (1940) er artens hjemsted Rusland til den 60. breddegrad mod nord, endvidere Polen, Czekoslovakiet, Ungarn, Rumænien, Østrig og Tyskland til omkring den 10. længdegrad mod vest samt hele Østersøens sydkyst. I det sydlige Finland har arten i de sidste 30 år vist sig stadig hyppigere i yngletiden, og siden 1944 er der gjort ynglefund mindst 2 gange

både i Danmark og Sverige. Arten udvider formodentlig stadig sit yngleområde mod nord og vest; OTTERLIND antager, at Østersøen er en hindring for dens fortsatte ekspansion, og at fuglen tvinges over Den finske Bugt eller langs dennes kyster ind i Finland af den grund. I yngleområdet er den Lille Fluesnapper en trækfugl, der om efteråret drager til Forindien.

Nord og vest for ynglepladserne viser fuglen sig fåtalligt om foråret og om sommeren i Danmark, Sverige og på De Britiske Øer, om efteråret tillige på Helgoland og i Norge. Også forekomster fra Holland, Belgien, Frankrig, Italien og Spanien kendes.

Tabel I viser en række nordvesteuropæiske efterårsforekomsters fordeling efter iagttagelsestidspunktet, idet jeg har ladet hver af en dags iagttagelser gælde for een, uafhængigt af de forrige dages observationsresultater; på nogle af lokaliteterne har det nemlig ikke altid været muligt at afgøre, om enkelte individer har opholdt sig flere dage på stedet, summerne er altså ikke med sikkerhed lig det samlede antal sete individer.

Helgolands forekomster er udtaget af GÄTKES dagbøger (R. BLASIUS 1906 og H. GÄTKE 1885, 1886 og 1887), der indeholder observationsresultater fra perioden 1847—1887. Enkelte fugle er iagttaget i november og december. I 1870 var der 14 fugle, maksimum for perioden.

De norske forekomster stammer fra Utsira, en lille klippeø ud for Haugesund. Her blev der drevet trækfuglestudier 1934, 1936 og 1937 i september og første trediedel af oktober (H. THO. L. SCHAANNING 1937 og 1939). I 1937 observeredes 26 fugle, så her er altså tale om en meget stærkere koncentration end på Helgoland i det 19. århundrede.

De finske efterårsiaagttagelser har jeg taget fra SNELLMANNS observationer på øerne Signildskär, Enskär og Norra Degerskär 1927, 1929 og 1930 (SNELLMANN 1931); nogle senere iagttagelser fra samme lokalitet findes i OTTERLINDS afhandling. I 1927 blev der iagttaget ca. 25 Små Fluesnappere. De tre øer ligger længst mod vest i Den ålandske Skärgård, og der går et betydeligt efterårstræk af mange arter over stedet.

Endelig er de svenske og danske forekomster udtaget af OTTERLINDS oversigt; dertil kommer de daterede fund og iagt-

tagelser, der efter 1943 er publiceret i henholdsvis Vår Fågelvärld og Dansk Orn. For. Tidsskr. På Christiansø optræder den Lille Fluesnapper regelmæssigt, men fåtalligt i træktiderne (se f. eks. H. ANTHON og J. BOËTIUS: Nordiske Fugle 1950 p. 44), og på Øland var der if. SVÄRDSON 1950 ringmærket ialt 7 individer til og med 1949. Af disse oplysninger er imidlertid kun een forsynet med datoangivelse: En ungfugl blev ringmærket den 7. sept. 1949 og blev genfanget i Spanien (Castellon) den 10. okt. samme år.

På De britiske Øer optræder fuglen iflg. WITHERBY 1949 som uregelmæssig trækgæst hovedsagelig i september og oktober. Der kendes ialt ca. 85 forekomster, hvoraf nogle få fra forårstiden, fordelt ret jævnt over det meste af landet, dog 13 fra Is. of May og 23 fra Norfolk alene. Fra Fair Is., hvortil formodentlig en del af trækket fra Utsira når, er der mærkværdigvis kun rapporteret "six and others seen".

Selv om det samlede antal efterårsforekomster i den undersøgte del af Nordvesteuropa vel næppe overstiger 300, er det ingenlunde på alle lokaliteter, at den Lille Fluesnapper kan betegnes som sjælden under efterårstrækket.

Imidlertid trækker langt de fleste individer mod sydøst. Om dette træk giver GROTE bl. a. følgende oplysninger: De tyske ynglefugle drager bort i august, trækgæster ses i september. Minsk Gouvernement (det nordvestlige Rusland): Efterårstrækket bliver mærkbart de sidste dage i august og vedvarer til slut september. Podolien (ved den russisk-rumænske grænse): Ved midten af august var stedets ynglefugle aftaget i tal, trækgæsterne begyndte at vise sig i slutningen af denne måned.

Der kan ikke være tvivl om, at trækket over Utsira overvejende udgøres af fugle, der hører hjemme nord for den 60. breddegrad, ved hvilken øen selv ligger; det er altså finske og nordrussiske Små Fluesnappere, der ses heroppe. Iflg. OTTERLIND er ynglepladserne nord for den 60. breddegrad kun tyndt besatte; således forelå til 1943 kun 7 sikre finske ynglefund, hertil kom ca. 30 forårs- og sommeriagttagelser, de fleste fra Karelen.

En stor del af de sydvesttrækkende Små Fluesnappere fra disse egne vil om efteråret passere Ålandsøerne, der virker

Tabel I.

Lille Fluesnapper (*Red-breasted Flycatcher*): Sydvesttrækkets forløb i efterårsmånederne. (*The expection of the south-westerly migration during sept. and oct.*)

	Danmark	Utsira	Sverige	Signildskär	Helgoland	Ialt
Sept. 1.—3.						
” 4.—6.						
” 7.—9.			1	2		3
” 10.—12.		2		1		3
” 13.—15.		1		2		3
” 16.—18.	1	2	2	1		6
” 19.—21.	1		1	11	2	15
” 22.—24.	1	2	2	4	1	10
” 25.—27.		10	1	1	2	14
” 28.—30.		8	1	5		14
Okt. 1.—3.	2	5		1	10	18
” 4.—6.	2	5			8	15
” 7.—9.		1	1	4	8	14
” 10.—12.	4	1		1	3	9
” 13.—15.	2		2	1	2	7
” 16.—18.	1				1	2
” 19.—21.	1		1			2
” 22.—24.					1	1
” 25.—27.			1		1	2
Sum . . .	15	37	13	34	39	138

Tabel II.

Lille Fluesnapper (*Red-breasted Flycatcher*): Vindretningens indflydelse på trækket. Iagttagelserne er grupperet efter vindretning kl. 8 på iagttagelsesstedet og -dagen. (*The influence of the direction of wind on the migration. The occurences are grouped after the direction of wind at 8 o'clock a. m. at the place of observation on the day of observation.*)

	NNW N	NNE NE	ENE E	ESE SE	SSE S	SSW SW	WSW W	WNW NW	O	Ialt
Utsira '34—'36—'37			2	3	13	10	6	1	2	37
Signildskär '27	1	11	3	1		1	8	1		26
Danmark 1888—		4	1	3	1	1	1	0	1	12

som en ruse, og mange vil herfra nå til den norske vestkyst, hvor de naturligvis vil koncentreres i landets sydvestlige hjørne, Utsira. Afstanden herfra til Signildskär er 800 km.¹⁾ De karelske fugle må da bryde op fortrinsvis midt i september, og dette passer nogenlunde med GROTES oplysninger. Det mærkelige forhold, at et ikke ubetydeligt træk kulminerer på Utsira ca. 600 km nord for de tyske ynglepladser, hvor fuglene allerede i en måned har været væk, lader sig forklare på denne måde.

For at afgøre om den Lille Fluesnappers sydvestlige træk er et afdrift-træk, har jeg i tabel II opstillet en del af forekomsterne efter vindretningen på iagttagelsesdagen. At fuglene almindeligvis er ankommet til stedet selve iagttagelsesdagen, synes det varierende antal individer fra dag til dag på Utsira, Helgoland og Signildskär at tyde på.

Til sammenstilling af det danske materiale har jeg benyttet Meterologisk Årbog, idet jeg har udtaget vindretningen observeret kl. 8 den pågældende dag på den meterologiske station, der ligger nærmest iagttagelsesstedet. Meddelelsen om observationer på Signildskär er ledsaget af en ret detailleret vejrrapport, og til opstilling af det resterende materiale har jeg anvendt Meterologisk Instituts vejrkort.

Det fremgår af tabel II, at de danske fugle overvejende er ankommet til landet med sydlige, østlige og nordøstlige vinde, men da vindstyrken ikke har været over 2 i eet af disse tilfælde, kan fuglene ikke være tvunget til Danmark af disse vinde.

Interessante er forekomsterne fra 1918 sat i relation til vindforholdet. Den første fugl blev set i Botanisk Have i København den 10., 11. og 12. okt., sidste dag var den sky og rastløs (trækuro), og den blev forgæves eftersøgt på stedet den 13. oktober. København meldte kl. 8 den 9.: WSW2, 10.: WSW5, 11.: SW2, 12.: ESE1, 13.: O. Den 13. okt. 1918 blev en Lille Fluesnapper skudt på Amager, en anden faldt ved Læsø Trindel Fyr.

Hvad Helgoland angår, beretter GÄTKE 1906 om den Lille

1) Materialet er for spinkelt til, at man kan drage sikre slutninger på grundlag af tabellerne, men det skal dog bemærkes, at denne strækning efter forskellen mellem kulminationstidspunkterne tilbagelægges i løbet af en uge, og den gennemsnitlige hastighed har da været godt 100 km pr. dag, et tal, der er i ret god overensstemmelse med træk hastigheden for småfugle fundet på anden måde.

Fluesnappers optræden på øen, at den aldrig er ankommet med sydøstlig vind og stille varmt vejr, men for det meste med stærk nordøstlig vind. I dagbogen findes der desværre kun spredte bemærkninger om vejret, så jeg har ikke kunnet behandle materialet som det skandinaviske.

Meget kan der ikke udledes af disse oplysninger; men det synes dog klart, at det sydvestlige træk ikke er et afdrift-træk.

OTTERLIND antager, at de små Fluesnappere, der trækker over Skandinavien, er blevet påvirket dertil ved lyde og synsindtryk fra andre sydvesttrækkende arter (induceret træk), og at hovedparten af de nordlige ynglefugle trækker mod sydøst. Noget andet er, at vinden kan bevirke mindre forskydninger under trækket. Elleve Små Fluesnappere er ankommet til Ut-sira med sydlige vinde, styrke 5-6; disse fugle er formodentlig drevet bort fra deres vestlige kurs på vej over Danmark eller Skagerak.

Imidlertid er arten stadig så sjælden nord for den 60. breddegrad, at vi vel næppe kunne forvente, at den under trækket skulle optræde i større tal på en enkelt lokalitet, som f. eks. Signildskär, end tilfældet er, selv om fuglen var en ægte sydvesttrækker.

Det vil derfor være naturligt at antage, at de fåtallige beboere af de nordligste yngleområder så godt som alle søger mod sydvest om efteråret. Et kort viser, at den naturlige grænse Finske Bugt, Ladoga, Onega, der ligger ved den 60. breddegrad, meget vel kan være trækdeleren.

Fortegnelse over det undersøgte materiale.

Tallet i parentes angiver antallet af individer, hvis der er iagttaget flere end eet. Vindretning og styrke er tilføjet de forekomster, der er benyttet ved opstillingen af tabel II.

Danmark: 1829: $\frac{21}{9}$, 1888: $\frac{10}{10}$ NE2, 1901: $\frac{2}{10}$ S2, 1903: $\frac{16}{9}$ NE3, $\frac{21}{10}$ SE2, 1906: Okt., 1909, $\frac{20}{9}$ E2, 1915: $\frac{6}{10}$ NE1, 1918: $\frac{10-12}{10}$ WSW5, $\frac{13}{10}$ ESE1 (Skagen), $\frac{13}{10}$ O (Kbhvn.), 1930: $\frac{16}{10}$ SE2, 1945: $\frac{5}{10}$ SW1, 1951: $\frac{3}{10}$ NNE1.

Sverige: 1875: $\frac{30}{9}$, 1891: $\frac{21}{10}$, 1927: $\frac{15}{10}$, 1937: $\frac{23}{9}$, 1938: $\frac{16}{9}$ (2), 1943: $\frac{13}{10}$, 1947: $\frac{26}{10}$, 1948: $\frac{22}{9}$, 1949: $\frac{7}{9}$, 1950: $\frac{21}{9}$, $\frac{27}{9}$, $\frac{8}{10}$.

Helgoland: 1847: $\frac{2}{11}$, $\frac{14}{11}$, $\frac{23}{11}$, 1849: $\frac{19}{9}$, $\frac{25}{9}$, 1850: $\frac{3}{10}$, $\frac{18}{10}$, 1851: $\frac{3}{10}$, $\frac{6}{11}$, '52: $\frac{6}{11}$, '53: $\frac{3}{10}$, $\frac{8}{12}$, '58: $\frac{24}{10}$, '62: $\frac{23}{11}$, '67: $\frac{15}{10}$, '68: ca. $\frac{5}{10}$, '69: $\frac{1}{10}$ (3), $\frac{3-4}{10}$ (2), '70: $\frac{4}{10}$, $\frac{6}{10}$ (4), $\frac{7}{10}$, $\frac{8}{10}$ (6), $\frac{9}{10}$, $\frac{27}{10}$, '75: $\frac{22}{9}$, $\frac{2}{10}$, $\frac{10}{10}$, '77: $\frac{3}{10}$, '78: $\frac{13}{10}$, '79: $\frac{12}{10}$, '80: $\frac{26}{9}$, '83: $\frac{19}{9}$, '85: $\frac{22}{8}$, '90: $\frac{10}{10}$.

Utsira: 1934: $12/9$ WSW4, $14/9$ SSE2, $6/10$ WNW3, $10/10$ SSW5, 1936: $11/9$ S5, $1/10$ ESE2, $2/10$ (2) O, $6/10$ (2) W2, $8/10$ SE2, 1937: $18/9$ (2) S2, $24/9$ (2) S6, $26/9$ (6) SW3, $27/9$ (4) S6, $28/9$ (3) W3, $29/9$ (3) SSW2, $30/9$ (2) S5, $1/10$ SSE6, $2/10$ ESE2, $4/10$ (2) ENE2.

Signildskär: 1927: $7/9$ W4, $9/9$ SE5, $19/9$ W5, $20/9$ (6) NE2, $21/9$ (4) W4, $28/9$ (3) E2, $24/9$ W4, $26/9$ SW5, $28/9$ (4) NE4, $7/10$ NNE6, $8/10$ W2, $9/10$ NW3, $11/10$ N4, 1929: $18/9$, $18/9$, 1930: $2/10$, $7/10$, $14/10$, 1932: $30/9$, 1936: $18/9$, 1937: $12/9$.

SUMMARY IN ENGLISH

The Red-breasted Flycatcher (*Siphia p. parva* Bechst.) as Passage-migrant in Scandinavia.

On the 3rd of October 1951 a Red-breasted Flycatcher was observed on the Island of Amager. Till now this species has visited Denmark 30 to 40 times, and at least two pairs have bred here.

The autumn-observations from Scandinavia and Heligoland show that the birds arrive very late in these areas, considering that the German birds leave their breeding-ground towards the end of August. Table II shows that the wind is not the cause of this south-westerly migration.

It is presumed that most of the birds, observed or obtained at the Island of Utsira, 350 km. east of Faire Island, and at the Island of Signildskär, the westernmost of the Åland Islands in the Baltic, have come from the north-western breeding-grounds, *i. e.* southern Finland and north-western Russia.

The occurrence of this species in a number of no less than 25 in one year at the two said islands indicates that the majority of the Red-breasted Flycatchers of the northernmost breeding-grounds migrate to the south-west in the autumn.

It is therefore supposed that the Finnish Bay—Lagoga—Onega constitute a line, which divides the birds migrating to the south-west from those migrating to the south-east.

Litteratur.

- BLASIVS, R. 1906: Die ornithologischen Tagebücher 1847—87 von H. GÄTKE. — Sonderheft zum Journ. f. Ornithol., 54.
- ENEMAR, E. og A. 1951: Iakttagelser av liten flugsnappare i Skåne hösten 1950. — Vår fågelvärld, 10 p. 36.
- FLØYSTRUP, A. 1920: Fugleliv i København. — Dansk Ornith. Foren. Tidsskr., 14, p. 49.
- 1923: Om Lille Fluenappers Forekomst i Danmark. — Dansk Ornith. Foren. Tidsskr., 17, p. 131—135.
- GROTE, H. 1940: Zug des Zwergfliegenschnäpffers. — Journ. f. Ornithol., 88, p. 355—372.
- GÄTKE, H. 1885: Jahresbericht (1884) über den Vogelzug auf Helgoland. — Ornith., 1, p. 164—196.
- 1886: Jahrber. (1885) ü. d. Vog. a. Helgl. — Ornith., 2, p. 101—148.

- GÄTKE, H. 1887: Jahrber. (1886) ü. d. Vog. a. Helgl. — Orn. **3**, p. 394—447.
— 1900: Die Vogelwarte Helgoland, p. 237—239.
- HANSEN, H. W. 1948: Liste over sjældne Fugle. — Dansk Orn. For. Tidsskr., **42**, p. 34.
- METEOROLOGISK AARBOG for 1888. Udgivet af det danske meteor. Institut. 1889, 1901, 1903, 1909, 1915, 1918, 1930, 1945.
- OTTERLIND, G. 1944: En iagttagelse av lilla flugsnapparen (*Muscicapa p. parva* BECHST.) och en översikt av artens uppträdande i nordvästra Europa. — Vår fågelvärld **2**, p. 41—74.
- OTTERLIND, G. 1950: Svensk fågellitteratur 1949. — Vår fågelvärld **9**, p. 205.
- SCHAANNING, H. THO. L. 1937: Vingede skarer — trekkresultater fra Utsira. Stavanger Museums Årshefte 1935/36, p. 73—88.
— Forsatte trekkresultater fra Utsira 1937 med beskrivelse av 6 for Norges fauna nye fuglearter. Stav. Mus. Årshefte 1937/38, p. 113—124.
- SNELLMANN, J. 1931: Några fynd av *Muscicapa p. parva* (Bechst.) i åländska skärgården. — Orn. Fennica **8**, p. 45—52.
- SVÄRDSON, G. 1950: Verksamheten vid Ottenby fågelstation 1949. — Vår fågelvärld **9**, p. 11—33.
- Vejrkort. 1918, 1927, 1930, 1934, 1936, 1937, 1951.
Vår fågelvärld 1948, **7**, p. 90. Föreningsnotiser.
- WITHERBY, H. F. 1949: The Handbook of British Birds **1**, p. 312—14.
-